

LTO Noord Gelderland

Samen doen. Voor ons allemaal.

De provincie Gelderland staat voor veel uitdagingen. Er moeten keuzes worden gemaakt op het gebied van stikstof, water, biodiversiteit, klimaat en veel meer. Boeren en tuinders staan er klaar voor om de uitdagingen aan te gaan. Of het nu gaat om emissiearme vloeren, het plaatsen van droogtestuwen, kruidenrijke akkerranden of zonnepanelen op daken. Voor veel van de uitdagingen hebben boeren en tuinders de oplossingen. Hiervoor hebben ze wel de ruimte nodig. En soms een klein steuntje in de rug. Met dit verkiezingspamflet doen wij een aantal voorstellen en suggesties voor uw verkiezingsprogramma. We reiken de hand om het de komende jaren samen te doen. Dat is goed voor boeren en tuinders. En dat is goed voor ons allemaal.

Stikstof en natuur

De agrarische sector staat onder grote druk door het stikstofbeleid. De sector is bereid om haar bijdrage te leveren aan een verdere reductie van stikstof, maar dan moet er wel perspectief zijn. Dat perspectief ontbreekt momenteel. De aanpassingen die van de sector worden gevraagd kunnen niet zonder goed flankerend beleid van de provincie Gelderland.

Kritische depositiewaarde

De kritische depositiewaarde is een indicator van de maximaal toelaatbare milieudruk per eenheid van oppervlakte of volume die een bepaald habitatype of leefgebied theoretisch kan verdragen. De kritische depositiewaarde hangt als een molensteen om de nek van de sector. Het gaat om de goede staat van instandhouding van de natuur en dat is wat anders dan het halen van de KDW. De KDW is een indicator, maar geen doel op zich. De aanpak van het stikstofvraagstuk zal vorm moeten krijgen via een gebiedsgerichte benadering waarbij draagvlak van de landbouw onmisbaar is.

Energietransitie

Meer dan 42 procent van de hernieuwbare energie die op dit moment geproduceerd wordt in Nederland komt van de land- en tuinbouwsector. De agrarische sector kan hier een nog veel grotere rol in gaan spelen. Op agrarische bedrijven zijn er volop kansen voor de opwek van hernieuwbare energie met zon op de gebouwen, (kleine) windturbines en biomassa. Er zitten nog wel een aantal grote struikelblokken met betrekking tot bijvoorbeeld vergunningstrajecten en netcongestie. Aan de andere kant legt de energietransitie ook een nieuwe druk op het gebruik van agrarische grond en staat op gespannen voet met de ambities voor grondgebondenheid. Het is belangrijk dat landbouwgrond in Gelderland beschikbaar blijft voor de agrarische sector en dat we zuinig omgaan met de ruimte die we hebben. Wij kiezen voor begrazen in plaats van beglazen!

Verkaveling

Een goede verkaveling is ontzettend belangrijk voor een perspectiefvolle landbouw in Gelderland. Door kavelruilprojecten kan de boer kosten besparen, maar ook wordt het landbouwverkeer op de weg teruggebracht, kunnen wateropgaven gecombineerd worden en er kan natuur gerealiseerd worden. Ook heeft het een positief effect op de footprint van agrarische producten, koeien in de wei en de grondgebondenheid van de melkveehouderij. Een gebiedsgerichte aanpak voor landbouwstructuurverbetering heeft de voorkeur.

Ruimte voor bedrijfsontwikkeling

Bedrijfsontwikkeling is van belang voor onder meer verduurzaming, kringlooplandbouw, verbeteringen in dierenwelzijn en economisch perspectief. Voor marktconcepten met meer dierenwelzijn is een uitbreiding van vloeroppervlak per dier nodig (uitbreiding van de stallen). Ontwikkeling van bedrijven gaat vaak gepaard met meer gebouwen of grotere gebouwen en andere voorzieningen op het erf. Meer ruimte op een bouwblok vergroot ook de brandveiligheid van de gebouwen door meer onderlinge afstand. De ondernemer houdt rekening met de ruimtelijke kwaliteit bij het maken van de plannen en de overheid biedt ruimte met een bouwblok op maat voor bedrijfsontwikkeling.

Water en Bodem

De afgelopen jaren hebben we vaker te maken met weersextremen. Soms valt er heel veel regen en soms is het heel lang droog. Boeren en tuinders hebben belang bij voldoende en schoon water en een gezonde bodem. We vinden het daarom van belang om voortdurend te zoeken naar innovatieve methodes om water, daar waar het kan langer vast te houden, maar er ook te zorgen dat bij extremen water gecontroleerd/beheersbaar afgevoerd kan worden. Daarbij kan ook een gezonde bodem kan daarbij helpen om meer water te bufferen (de bodem als spons). Net zoals het blijvend innoveren in betere technieken voor op het land en in de kas.

Verbreding en korte ketens

Steeds meer boeren en tuinders zoeken verbreding van hun activiteiten, door naast hun agrarische hoofdtaak educatie, zorg, kinderopvang of recreatie aan te bieden op hun erf. Ook de afzet van producten via korte ketens staat volop in de aandacht. Boeren en tuinders bieden hiermee belangrijke sociale en maatschappelijke functies en dragen bij aan de leefbaarheid van het platteland in Gelderland.

Glastuinbouw

Energiebesparing en -verduurzaming vraagt in het bijzonder een forse inspanning van de glastuinbouwsector. Elektrificatie (All Green Electric) is hiervoor een belangrijk ontwikkelspoor om los te komen van aardgas. Cruciale randvoorwaarde hierbij is de aanwezigheid van een goede elektriciteits-ontsluiting. Daarnaast staat modernisering van het teeltareaal aan de basis om aan de uitdagingen op het vlak van onder andere energieverduurzaming, stikstofdepositie, klimaatadaptatie & biodiversiteit invulling te kunnen geven. Nieuwvestigingsmogelijkheden die aan alle toekomstige technische en maatschappelijke randvoorwaarden voldoen worden schaars in Gelderland.

Ondermijning

Leegstaande schuren zijn een steeds groter wordend risico. Boeren en tuinders met leegstaande schuren worden benaderd door criminelen. Het is daarbij niet altijd duidelijk waar criminelen de schuren voor willen gebruiken. Vaak huren zij de schuren onder valse voorwendselen. Dat is niet goed voor de veiligheid op het platteland. Leegstaande schuren moeten zoveel mogelijk voorkomen worden. De provincie Gelderland moet sneller meewerken om leegstand van oude schuren en loodsen op het platteland te voorkomen.

Faunaschade

Het is van belang dat er een goede balans is tussen economie en ecologie. Tegelijkertijd mogen de gevolgen het beschermen van soorten mag niet worden afgewenteld op individuele boeren en tuinders. Faunaschade moet zoveel mogelijk vermeden worden. Voor een aantal diersoorten, met name ganzen, is populatiebeheer noodzakelijk om de schade voor de landbouw naar een acceptabel niveau te krijgen. Daar waar schade niet voorkomen kan worden, moet er volledige vergoeding plaatsvinden van de geleden schade én de inspanningen die grondgebruikers nemen om de schade te beperken. Ditzelfde geldt voor wolven.

LTO
noord

LTO Noord Gelderland

Concreet adviseren wij:

Stikstof en natuur

- Zet primair in op stikstofreductie via innovatie, waarbij boeren de ruimte krijgen.
- Behoud landbouwgrond voor de sector zodat we grondgebonden kunnen blijven.

Kritische depositiewaarde

- Laat de kritische depositiewaarde los om zo het stikstofvraagstuk gebiedsgericht en met draagvlak aan te pakken.

Energietransitie

- Vereenvoudig en versnel vergunningstrajecten voor de opwek van hernieuwbare energie op agrarische bedrijven.
- Pak als provincie meer regie op de netcongestie door de netwerkbeheerders een duidelijk advies te geven over provinciale prioriteiten.
- Houd de zonnelader aan: eerst daken en restgronden vol. Landbouwgrond alleen als een volwaardige combinatie met landbouw mogelijk is (meervoudig ruimtegebruik).

Verkaveling

- Investeer in de versterking van de landbouwstructuur door kavelruil en verkavelingsprojecten te stimuleren.

Ruimte voor bedrijfsontwikkeling

- Zorg voor een toereikend bouwblok zodat boeren en tuinders toekomstgericht en duurzaam kunnen ondernemen.

Water en Bodem

- Stimuleer innovatie bij boeren en tuinders op het gebied van water en bodem.
- Zet als provincie in op het verbeteren van de sponswerking van de bodem.

Verbreding en korte ketens

- Investeer in de sociale rol die steeds meer boeren en tuinders vervullen. Maak het mogelijk dat ondernemers verbreding van hun activiteiten kunnen uitvoeren. Neem planologische belemmeringen weg.

Glastuinbouw

- Zorg voor een goede elektriciteits-ontsluiting.
- Realiseer voldoende planologische ruimte voor de glastuinbouw zodat de sector perspectief houdt en kan voldoen aan huidige maatschappelijke randvoorwaarden.

Ondermijning

- Kom met maatwerk om leegstaande schuren tegen te gaan door verkoop makkelijker te maken en/of de grond sneller te herbestemmen.

Faunaschade

- Zorg voor populatiebeheer zodat schade binnen acceptabele grenzen komt.
- Faunaschade hoort volledig vergoed te worden.

**Achter de boer en tuinder.
Voor ons allemaal.**